

Edyta Oworuszko

(Radzyń Podlaski)

Pozostałości księgozbioru Potockich z Radzyna w zbiorach Biblioteki Narodowej w Warszawie

Wprowadzenie

Potoccy z Radzyna należeli do czołówek rodów magnackich w osiemnastowiecznej Polsce. Ze względu na ogromną rolę (pozytywną i negatywną), jaką odegrali wspólnie z Czartoryskimi, E. Roztworowski określił Polskę tego okresu „Polską Potockich i Czartoryskich”¹. Znani byli nie tylko z pokaźnej fortuny, ale także z wykształcenia, znajomości języków obcych i literatury zachodniej oraz z licznych podróży. Wyróżniali się również prawością charakteru i kulturą literacką². To z tej rodziny wywodzą się znani wszystkim, Ignacy oraz Stanisław Kostka. Synowie Eustachego po otrzymaniu gruntownego wykształcenia, zgodnego z ideałami KEN, uczestniczyli aktywnie w ratowaniu upadającej ojczyzny. Strzegli Konstytucji 3 Maja przed działaniami

targowiczam, przeciwstawiali się II i III rozbirowi Polski, uczestniczyli w powstaniu kościuszkowskim. Ignacy był współautorem wyżej wymienionej ustawy, a niektóre jej założenia tworzą najprawdopodobniej w radzyńskim pałacu. Natomiast Stanisław Kostka dokonał wiele dobrego dla edukacji i szkolnictwa, jako prezes Izby Edukacji w Księstwie Warszawskim oraz jako minister oświaty na początku Królestwa Polskiego³.

Cała rodzina Potockich interesowała się sztuką i literaturą. Eustachy i Marianna swoje zamiłowanie do piękna i twórczości w różnej postaci pieczołowicie przekazywali swoim dzieciom. Atmosfera w domu rodzinnym miała ogromny wpływ na pobudzenie piękna i wrażliwości estetycznej. Młodzi Potoccy, od dziecka otoczeni książkami

¹ S. Jarmuł, *Szkice z dziejów Radzyna Podlaskiego i byłego powiatu radzyńskiego*, Radzyń Podlaski 1995, s. 53.

² Z. Janeczek, *Ignacy Potocki (1750-1809)*, Katowice 1992, s. 9.

³ S. Jarmuł, *Szkice z...*, s. 60-61; zob. też Z. Zielińska, *Potocki Roman Ignacy Franciszek*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, T. XXVIII/1, Wrocław 1984, s. 1-9; zob. też B. Grochulska, *Potocki Stanisław Kostka*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, T. XXVIII, z. 116, Wrocław 1984, s. 158.

oraz innymi dziełami przez całe swoje życie, gromadzili wszelkiego rodzaju piśmiennictwo i nie tylko. Rodzina gromadziła książki, obrazy, ryciny, monety, naczynia starożytne itp. Utworzyli też bibliotekę, co było typowym zjawiskiem życia kulturalnego Europy w XVIII w. Zakładanie bibliotek pałacowych oraz ich utrzymanie było kosztowne, ale pomagali służyli bankierzy, szczególnie holenderscy. Z ich ofert korzystali także Ignacy i jego brat, Jan. Mimo długów oraz wszelkich zmian i przeobrażeń, zarówno politycznych jak i społecznych, kolekcjonerstwo w tym okresie rozwijało się na dużą skalę. Wzorem w tej kwestii byli możnowładcy, np. Fryderyk Wilhelm II w Prusach oraz Katarzyna II w Rosji – założycielka biblioteki publicznej w Petersburgu, czy też król Stanisław August w Polsce. W ojczyźnie naszej również nie brakowało bibliotek. Cenne zbiory posiadali m.in. ks. Adam Czartoryski, Anna Jabłonkowska, Ignacy Krasicki, Julian Ursyn Niemcewicz, prymas Michał Poniatowski, a także Stanisław Małachowski. Nad nimi wszystkimi górowała jednak „Biblioteka Rzeczypospolitej Załuskich zwana”, której dorównać mogły jedynie niektóre zbiory obce. Założycielem jej był biskup kijowski – Józef Andrzej Załuski, który w wieku osiemnastu lat posiadał już zbiory liczące 13 tys. książek, a w chwili oddania państwu księgozbiór liczył ok. 400 tys. egzemplarzy⁴.

Z tego wynika, że Polska w ilości i zasobności bibliotek dorównywała innym europejskim krajom. Charakter tych bibliotek był typowy dla epoki. W swoich zbiorach posiadały, obok książ-

zek, kolekcje rycin, map, dzieł sztuki oraz zasoby mineralogiczne czy przyrodnicze. Miały więc charakter nieco inny niż współcześnie, bowiem posiadały zarówno zbiory muzealne (według dzisiejszego znaczenia) jak i biblioteczne⁵.

Były to biblioteki różnego rodzaju. Jedne z nich udostępniały swoje księgozbiory węższemu lub szerszemu kręgom ludzi, inne zaś były stricte prywatne, służące głównie ich właścicielom, poza małymi wyjątkami. Znaczenie tych zbiorów było ogromne. Stanowiły bowiem warsztat pracy ich posiadaczy, często fachowców w jakiejś dziedzinie. Stwarzały też odpowiedni klimat dla dzieci i młodzieży, dla których dom rodzinny był jedynym miejscem przekazywania tradycji narodowych w dobie rusyfikacji, bądź germanizacji szkolnictwa i utraty niepodległości. Niektórymi kierował zwykły snobizm, co dostrzegali już współcześni. Stanisław Przyłęcki, zasłużony pracownik Ossolineum oraz nieoceniony bibliotekarz Potockich, pisał tak: „Bibliomania, czyli księgomania wzięta w ścisłym znaczeniu tego wyrazu, jest bez wątpienia śmiesznością. Śmieszności tej podpadają wszyscy, którzy zakładają biblioteki z próżności i dlatego tylko, aby o nich mówiono, że zbierają książki, albo dla okazania zbytku, albo wreszcie dlatego, że posiadać bibliotekę należy dla dobrego tonu”⁶. Mimo różnych motywów, kolekcjonerstwo, zamiłowanie do czytania, a w szczególności do gromadzenia książek, było jednym z najsilniejszych przejawów kultury w dobie sarmatyzmu. Było też oparciem dla prekurso-

⁴ J. Rudnicka, *Biblioteka Ignacego Potockiego*, Wrocław 1958, s. 13-17.

⁵ Tamże, s. 17.

⁶ K. Maleczyńska, *Książki i biblioteki w Polsce okresu zaborów*, Wrocław 1987, s. 196-197.

rów oświecenia, którego wybitni działacze byli jednocześnie zbieraczami, znawcami książek, a także rzecznikami rozkwitu bibliotek⁷. Oczywiście część szlachty zajmowała się bibliofilstwem z zamiłowania, czego przykładem może być ród Potockich.

Powstanie Biblioteki Wilanowskiej

Początki biblioteki sięgają czasów zawarcia małżeństwa przez Eustachego Potockiego, syna Jerzego z Podhajec, z Marią Kątską. Ta znacząca data to 26 grudnia 1741 r. Dzięki temu mariażowi Eustachy stał się jednym z największych magnatów Rzeczypospolitej, gdyż żona, jako ostatnia z rodu, wniosła w posagu ogromny majątek swego dziadka, Stanisława Antoniego Szczuki – referendarza i podkanclerza koronnego⁸.

Maria, obok bogatej tradycji, dużej fortuny, odziedziczyła również ciekawy zbiór książek. Pierwsze zgromadzone egzemplarze związane są z postacią dziadka Potockiej. Podkanclerzy, z racji pełnienia swoich funkcji politycznych, zgromadził pokaźną korespondencję szlachciców i rodziny królewskiej, która – zachowana do dziś – znajduje się w Archiwum Publicznym Potockich znajdującego się w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie. Szczuka miał także bibliotekę, z której, według Rudnickiej, znane jest 49 dzieł. O wła-

śności referendarza koronnego świadczą podpis znajdujący się najczęściej na karcie tytułowej, np. „Ex libris Stanisłai Szczuka Ref. Rni”⁹. Na jednym zaś egzemplarzu nazwisko właściciela wytłoczone jest na grzbiecie „Stanislaus Szczuka Procancell. M. D. Lit.” Po Szczuce, podobnie jak i po innych właścicielach księgozbiorów, pozostały pewnie też książki bez proveniencji, czyli tzw. „czyste”. Wśród znanych pozycji podkanclerzego litewskiego przeważają wydania mu współczesne oraz dzieła autorów polskich i książki wydane w Polsce np.: Hosius *Opera* (1584), Schultz *Tractatus historicopoliticus de Polonia* (1694). Prawie wszystkie dotyczyły dziedzin, które interesowały go z racji piastowanych urzędów, czyli dyplomacji, prawa, historii i strategii¹⁰.

Potoccy odziedziczyli również księgi należące do synów Szczuki, tj. Marcina i Jana Stanisława. Trzynaście woluminów o tematyce wojennej i polityce nosi ich proveniencje. Siostra, Wiktoria, przeżywszy swoich braci, otrzymała po nich w spadku majątek, w tym także książki. Dlatego jej mąż, Jan Stanisław Kątski, jako jedyny spadkobierca generała artylerii koronnej, połączył dobra oraz zbiory biblioteczne obu rodzin. Foliały Kątskich są trudne do wyodrębnienia, gdyż nie posiadają zapisków, a tylko nieliczne z nich podpis „Koncki”¹¹.

W swoich zbiorach Eustachy i Maria posiadali też część biblioteki po

⁷ B. Bieńkowska, H. Chamerska, *Zarys dziejów książki*, Warszawa 1987, s. 223.

⁸ B. Grosfeld, *Potocki Eustachy*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, T. XXVII, z. 4, Wrocław 1983, s. 804; zob. też J. Rudnicka, *Biblioteka Wilanowska: dwieście lat jej dziejów (1741-1932)*, Warszawa 1966, s. 22.

⁹ J. Schultzio, *Serenissimo atq potentissimo Principi ac Domino Joanni III Polonarium Regi...*, Gedani 1694.

¹⁰ J. Rudnicka, *Biblioteka Wilanowska...*, s. 22-24; zob. też J. Schultzio *Tractatus historio - politicus de Polonia Nunguam Tributaria*, Gedani 1694.

¹¹ Tamże, s. 24.

Potockich. Chociaż nie ma dowodu na to w postaci proveniencji, to świadczy o tym zachowany w archiwaliach spis ogólny książek, które matka Eustachego, Konstancja z Podbereskich, odziedziczyła po śmierci pierwszego męża. Według tego dokumentu, zbiory te wynosiły do tysiąca egzemplarzy. Zapewne część z nich otrzymał syn. Przypuszczalnie księgi należące do Eustachostwa znajdowały się nie w jednym miejscu, lecz w porozrzucanych niemalże po całym kraju majątkach (Szczyrczyn w Łomżyńskim, Radzyń na Podlasiu, Kurów koło Puław itp.), gdyż Potoccy przebywali w swoich posiadłościach sezonowo. Wtedy pałace ożywiały oraz następowała wymiana foliałów, jedne dowożono inne zaś zabierano¹². Jednak największe zbiory znajdowały się w głównej rezydencji Potockich. Początkowo taką rolę pełniła posiadłość w Kurowie, gdzie znajdowała się duża biblioteka, tam też Maria tłumaczyła Moliera¹³. Po wybudowaniu okazałego pałacu w Radzynie, który stał się główną siedzibą generała wielkiego litewskiego, najliczniejsze zbiory zgromadzono w jego komnatach¹⁴.

Książkami przede wszystkim pasjonowała się Potocka, która we wszystkim wspierała męża i była w przyjaznych stosunkach np. ze Stani-

ławem Konarskim¹⁵. Świadczy o tym jej korespondencja. Z listów tych wynika, że właścicielka Radzyna kupowała literaturę, była bowiem zagorzałą czytelniczką. Preferowała powieści oraz utwory sceniczne. Jej miłość do tego gatunku zaowocowała bardzo dobrymi przekładami Moliera. O przynależności ksiąg do Potockiej dowodzą zapiski ołówkiem na odwrocie przednich okładek, które zawierają inicjały oraz pierwsze litery stanowiska sprawowanego przez jej męża, a także dokładną datę, nazwę miejscowości, czasami słowo „skączyłam” lub „ w drodze”¹⁶. Zainteresowania cześnikowej koronnej przypominały lektury współczesnych jej kobiet, które wyniosły z domu wykształcenie francuskie. W takim właśnie języku były przede wszystkim utwory z jej księgozbioru. Według badań J. Rudnickiej, do czasów współczesnych dochowały się 82 dzieła proveniencji Eustachostwa, w tym 4 z podpisem Eustachostwa, 77 z podpisem Marii oraz 1 egzemplarz z podpisem obojga¹⁷.

Wszystkie woluminy Potockich mają wygodny, mały format. Związane to było zapewne z częstymi podróżami z Radzyna do Warszawy, do Kurowa, do Grodna czy też do Budzanowa, a – jak wiemy – podróżowanie w dawnych czasach odbywało się znacznie dłużej niż obecnie. Książka była więc przyjemnym wypełnieniem długich godzin jazdy. Wszystkie starodruki należące do Marii mają oprawę jednakową, wy-

¹² Tamże, s. 25.

¹³ K. Gombin, *Inicjatywy artystyczne...*, s. 154; zob. też J. Rudnicka, *Maria z Kątskich Potocka jako tłumaczka Moliera*, [w:] *Między barokiem a oświeceniem. Nowe spojrzenie na czasy saskie*, red. K. Stasiewicz, S. Achremczyk, Olsztyn 1996.; zob. też Montespier, *Memoires de mademoiselle de Montpensier... T. 1 – T. 6*, Anwers 1730.

¹⁴ J. Rudnicka, *Biblioteka Wilanowska...*, s. 25; zob. też R. R. de Bussy, *Les lettres ... Nouvelle edictio*. T. 2., Paris 1720.

¹⁵ Tamże, s. 25.

¹⁶ J. Rudnicka, *Maria z Kątskich...*, 287-291; zob. też *Memoires de la regence de S. A. R. Mgr le duc d'Orleans, durant la minorite de Louis XV, roi de France*. T 1 – T.3, La Haye 1737.

¹⁷ J. Rudnicka, *Biblioteka Wilanowska...*, s. 26; zob. też R. R. de Bussy, *Les lettres ... Nouvelle edictio*. T. 2., Paris 1720.

konaną z brązowego półskórka z szyl-
dzikami jasnymi na grzbiecie. Zapiski
Potocka robiła już po oprawieniu, gdyż
nie są przycięte, a nawet napisane na
wcześniejszych załamaniach¹⁸.

Zamiłowanie do książek po mat-
ce przejął Ignacy Potocki. Mimo, że nie
był najstarszy, podtrzymywał zaintere-
sowania Marii poprzez powiększanie i
zabezpieczanie zbiorów bibliotecznych.
Był to początek księgozbioru Biblioteki
Wilanowskiej, a kolejni jego spadko-
biernicy z mniejszym lub większym za-
angażowaniem go powiększali. O tym
szerzej można przeczytać w książkach
napisanych przez Jadwigę Rudnicką,
wieloletniego pracownika Biblioteki
Wilanowskiej: *Biblioteka Wilanowska:
dwieście lat jej dziejów (1741-1932)* oraz
Biblioteka Ignacego Potockiego.

Ostatnimi prywatnymi posiada-
czami dóbr i kolekcji wilanowskich
była rodzina Branickich, czyli Ksawery
Władysław Branicki, którego małżonką
była Anna Potocka z Krzeszowic, oraz
ich syn Adam. W 1932 r. Adam Branicki
powierzył Bibliotekę Wilanowską w
wieczysty depozyt państwu polskiemu,
a Ignacy Mościki, pełniący funkcję pre-
zydenta, przekazał ją pod opiekę Bi-
blioteki Narodowej w Warszawie. Pod
skrzydła BN trafiła wówczas główna
część księgozbioru: 446 tomów rękopi-
sów, 84 dzieł w 77 tomach inkuna-
bułów, 2.242 teczki grafik, 131 tomów
nut rękopiśmiennych, 307 tomów nut
drukowanych, 784 dzieł w 653 tomach
druków XVI-wiecznych, a także 24.236
dzieł w 38.169 tomach druków XVII-
-XX-wiecznych. Pozostała część dzie-

dzictwa Potockich, tj. niektóre rękopisy
iluminowane, rękopisy niezwiązane z
posiadaczami Wilanowa, mapy, grafi-
ka, nuty oraz pozostałe po wojnie resztki
dzieł z przełomu XIX i XX w. przypa-
dła w udziale Muzeum Narodowemu i
Instytutowi Historycznemu. Natomiast
wszystkie dokumenty dotyczące Wi-
lanowa i jego właścicieli przechowuje
AGAD¹⁹.

***

Zamierzeniem niniejszego arty-
kułu jest pokazanie starodruków, bę-
dących własnością Eustachego i Marii
Potockich. Jednocześnie księgozbiór
ten był początkiem pięknego i bogatego
zbioru Biblioteki Wilanowskiej, który
przekazano na skarb państwa. Powyżej
zawarty został bibliologiczny opis sta-
rych druków znajdujących się w Czy-
telni Zbiorów Specjalnych Biblioteki
Narodowej. Korzystano głównie z ksią-
żek w postaci woluminów, jedynie w
kilku przypadkach z mikrofilmów. Na-
leży zaznaczyć, iż publikacja nie obej-
muje całości spuścizny po Eustachym
i Marii Potockich, lecz wybrane druki,
do których udało się dotrzeć autorce.
Niniejszą pracę poświęcono badaniom
47 starodruków (11 – Szczuki, 36 – Po-
tockich), które dawniej stanowiły wła-
sność Eustachego i Marii Potockich
oraz były początkiem wielkiej kolekcji
tego rodzaju. Szczególnie zwracano uwa-
gę na opis bibliograficzny, a także iko-
nograficzny. W tym ostatnim skupiono
się na oprawach, ozdobnikach i ubytkach
woluminów. Zwracano też uwagę
na odręczne zapiski, które w badanych
obiektach informowały o właścicielach,

¹⁸ Tamże, s. 26; zob. też C. F. Lambert, *La ver-
teuse Sicilienne, on memoires de la marquise d'Albelini
par l'auter des Memoires d'ane dame de gralite'*, La
Haye 1742.

¹⁹ Tamże, s. 166 - 167.

a w przypadku Marii o czasie i miejscu ich czytania. Na oglądanych egzemplarzach należących do Szczuki – dziadka Marii, widniał najczęściej napis „Ex Libris Stanislai Szczuka”²⁰. Potocka, będąc miłośniczką sztuk teatralnych i romansów, czyniła odręczne notki na wewnętrznej stronie przedniej okładki. Był to np.: „MP.GA.WK.Lit. 1765 w pierwszych Dniach... w Radzynie”²¹ lub „MP.CK. 1757 w Kurowie”²². Przy czym MP oznacza Maria Potocka, GA.WK.Lit. – generałowa artylerii Wielkiego Księstwa Litewskiego, CK – cześnikowa koronna. Najciekawsze wydają się książki z podpisem obojga Potockich, gdyż są to jedyne zachowane woluminy. Jest to 6 tomów z 7-tomowego wydania nowel Bussa (brak pierwszego tomu). Oglądane przez autorkę książki Szczuki były w przeważającej części wydaniem jemu współczesnymi. Pochodziły głównie z XVII w. Wśród nich spora część jest polskich autorów lub wytloczona w kraju. Tematyka ich dotyczyła dyplomacji, prawa, historii i strategii, czyli ściśle związana była ze stanowiskami właściciela. Z kolei egzemplarze Potockich miały najczęściej mały, wygodny format, gdyż często były jedynymi towarzyszami podróży. Wiele z nich oprawiono jednakowo, w brązowy półskórek z jasnymi sztyldzikami. Woluminy te posiadały również charakterystyczne zapiski właścicielki.

---

20 Zob. L. Florus, *Rerum a Romanis gestarum libri IV. A Joanne Stadio emendati*, Köln 1612.

21 Zob. R. R. de Bussy, *Les lettres ... Nouvelle edictio*, t. 5, Paris 1720.

22 Zob. Montpensier *Memoires de mademoiselle de Montpensier, Fille de Mr. Gaston D'orleans, Frere de Louis XIII. Roi de France. Nouvelle Edition, Revoe, Corige'e et Augmente'e ...*, t. 1, Anwers 1730.

Były to głównie XVIII-wieczne dzieła w języku francuskim. Maria czytywała przede wszystkim romanse, utwory teatralne, pamiętniki i listy.

Jeśli zaś chodzi o stan ogólny starodruków, to jest on zadziwiająco dobry. Mają one przecież przeciętnie trzysta lat, przeszły wiele (wojny, kataklizmy itp.), a niektóre z nich nie mają żadnych uszkodzeń lub niewielkie.

STARODRUKI STANISŁAWA ANTONIEGO SZCZUKI

1. HOZJUSZ STANISŁAW

D. Stanislai Hostii... Opera omnia in dvos diivisa tomos.../Stanisław Hozjusz

Coloniae: Apud Maternum Cholinum, 1583. T.1 - [16], 757 s. [18] ; 2°.

Mikrofilm

OPIS IKONOGRAFICZNY

Dzieło to oglądane w postaci mikrofilmu, dlatego nie można dokładnie stwierdzić, z czego wykonana jest oprawa. Wygląda na grubą tekturę obciągniętą w skórę. Na grzbiecie 6 zwiędów. Na stronie tytułowej sygnet drukarski oraz ręczne nieczytelne zapiski, gdyż karta została zalana. Okładka również zniszczona, poplamiona i uszkodzona, ale widoczne pozostałości tłoczonych wzorów.

Tekst jednoszpaltowy z drukowanymi komentarzami na marginesie. Druk czytelny, choć przebijają litery z poprzednich stron. Paginacja od tekstu właściwego, indeksy i spisy nie są numerowane. Dodatkowo na dole oznaczenia literowe składek. Poza tym w prawym dolnym rogu tekstu znajduje się pierwszy wyraz z kolejnej strony.

2. HOZJUSZ STANISŁAW

D. Stanislai Hostii... Opera omnia in dvos diivisa tomos.../Stanisław Hozjusz

Coloniae: Apud Maternum Cholinum, 1583. T. 2, - [8] k., 496 s. ; 2°. Mikrofilm

OPIS IKONOGRAFICZNY

Okładkę najprawdopodobniej stanowi gruba tektura obciągnięta w skórę. Foliałszyty na 6 zwiędów.

Strona tytułowa zalana, dlatego odręczne zapiski są nieczytelne. Szczególnie zniszczona tylna oprawa, brak dolnego rogu. Widoczne liczne zarysowania, pęknięcia skóry oraz uszkodzenia mechaniczne.

Tekst jednoszpaltowy z drukowanymi komentarzami marginalnymi. Mimo przebijających liter druk czytelny. Numeracja stron od tekstu właściwego, indeksy i spisy nieliczbowane. Dodatkowo na dole oznaczone literami składek. W prawym dolnym rogu tekstu pojawia się pierwszy wyraz z następnego strony.

3. CERVUS TUCHOLIENSIS

JOANNES (zob. Aneks nr 1)

Farraginis actionum iuris civilis et provincialis Saxonici, municipalisgm Maydeburgensis et iuris Polonici libri septem... recusi. / Cervus Tucholiensis Joannes

Zamość, Typogr. Academiue, 1607. - 776 s. ; 8°.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Oprawa książki to sztywna gruba tektura, obciągnięta w skórę. Na obu jej częściach wytłoczony połączony superexlibris Ignacego Potockiego. Egzemplarz uszyty na pięć zwiędów i tytuł mieści się

między pierwszym a drugim. Grzbiet ozdobiony tłoczonymi połączanymi szlaczkami. Do górnej części grzbietu przyczepiona tasiemka, pełniąca funkcję zakładki. Obcięcie kart barwione na różowo. Wyklejka w postaci kolorowej mozaiki. W tylnym, dolnym jej rogu można przeczytać: „Zapis. 1863 P”. Jest to notka pozostawiona przez bibliotekarza Augusta i Aleksandry Potockich – St. Przyłęckiego. Świadczy ona o wprowadzeniu przez niego tej książki do katalogu.

Na stronie tytułowej ekslibris „St. Szczuka” oraz odręczna dedykacja. Zaś na odwrocie strony tytułowej owalnego kształtu miedzioryt, przedstawiający rycerza na koniu. W tekście brak głosów, jedynie pod erratą widnieje odręczny napis.

Poszczególne akapity zaczynają się od liter, które znajdują się w środku ozdobnego kwadratu. Tekst pisany różnym krojem pisma. W prawym dolnym rogu jedna lub dwie sylaby wyrazu z kolejnej strony. Na końcu rozdziałów małe ozdobne motywy. Paginacja ciągła w górnych brzegowych rogach, dodatkowo na dole literowe oznaczenie składek.

Ogólny stan książki dobry. Delikatne uszkodzenia strony tytułowej, miejscami małe odbarwienia na papierze. Na niektórych stronach tekst delikatnie ucięty np. na str. 11 i 14.

4. FLORUS LUCIUS

Rerum a Romanis gestarum libri IV. A Joanne Stadio emendati. / Florus Lucius

Köln, Off. Antoni Hierat, 1612. – 152 s., k.nlb. 10, 228 s. ; 8°.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Okładka woluminu wykona z jasnej, cielejącej skóry. Grzbiet uszyty na 6 zwiędzów.

Książka należała do dziadka Marii Potockiej, o czym świadczy odręczny napis na stronie tytułowej „Ex Libris Stanisłai Szczuka”. Jest to dzieło, składające się z dwu utworów.

Foliał nie posiada ozdobników, jedynie pierwsze litery są nieco pogrubione i powiększone. Po pierwszej części znajduje się index, w którym każda linijka jest podkreślona piórem. Charakterystyczne duże marginesy oraz drobny druk. Na marginesach pierwszej części zapisano daty rzymskie. Natomiast w drugiej części marginesy stanowią niemal 1/3 strony, na których jest niewielka ilość drukowanych komentarzy a w ostatnim rozdziale są to daty.

Drugi utwór znajdujący się w tym starodruku to **J. Stadii** *Historia RVM Libr. IV...* Na stronie tytułowej każdej części widnieje drzeworyt w kształcie kwadratu a w środku zwierzę o głowie konia i tułowiu ryby.

Ogólny stan książki zły. Ostatnia kartka porwana, na niej widnieje odręczna, nieczytelna notka. Rogi książki pozagigane oraz pozalewane karty. Okładzina również bardzo zniszczona z licznymi wgłębieniami. Brakuje wyklejki, są jedynie jej resztki, dlatego widać drewno, usztywniające grzbiet. Jest to najbardziej zniszczona pozycja wśród oglądanych przeze mnie starodruków. W środku znalazłam kawałek kartki z ręcznie pisany tekst. Wolumin obłożony w papier szary.

5. PIASECKI PAWEŁ (zob. Aneks nr 2)

Chronika gestorum in Europa singularium / a Pulo Piasecio, episcopo Praemisliensi, acurat[aje ac fideliter conscripta....- [Wyd. B] / Piasecki Paweł Crakoviae, in officina typogr. Francisci Caesarij, 1645. - [4] k., 627, [1] s., [10] k. : portr. aut. ; 2°.

Wyd. B: dodana karta przedtytułowa
Mikrofilm

OPIS IKONOGRAFICZNY

Książka oprawiona w brązową skórę a na jej przedniej i tylnej części wytłoczony został superexlibris Ignacego Potockiego. Grzbiet uszyty na 6 zwiędzów, przy których widnieją ozdobne szlaczki. Między drugim a trzecim zwiędzem wytłoczony został tytuł i autor. Wyklejkę stanowi kolorowa mozaika.

Wolumin posiada stronę przedtytułową, dodaną w czasie tzw. wydania B. Na stronie tytułowej znajduje się odręczna notka, najprawdopodobniej dedykacja „ Donatus a G. Talenti Secriu S.R.M. Stanisław Szczuka Regenti, Cancett Regni” oraz nieczytelny, wyblakły Exlibris Donatus. Na tejże stronie widnieje również drzeworyt, zapewne sygnet drukarski. Przedstawia dwa anioły trzymające w górze papieskie nakrycie głowy, a w środku ryciny jest tarcza. Wokół strony tytułowej narysowano ramkę, wewnątrz której są ozdobniki. Na odwrocie strony tytułowej widnieje piękny drzeworyt – portret Piaseckiego. Ozdobiony naokoło motywem roślinnym, u góry narysowana mitra²³ a u

²³ Wysokie, spiczaste nakrycie głowy biskupów, opatów i infułatów. Zob. *Popularna Encyklopedia Powszechna*, t. 11, red. M. Szulc, Kraków cop. 2003, s. 318.

dołu tarcza.

Pierwsze litery białe, a wokół nich ozdobny kwadrat z motywem roślinnym. Ponadto u góry krótki, ozdobny pasek. Tekst jednoszpaltowy z drukowanymi komentarzami na marginesach. Występują także odręczne zapiski tzw. glosy marginalne. Paginacja ciągła od tekstu właściwego, w brzegowych górnych rogach. Dodatkowo literowe oznaczenia składek. W górnej partii tekstu występuje żywa pagina: strony parzyste – autor, nieparzyste – tytuł. Pod numeracją stron zapis; A. C. oraz rok, którego dotyczy treść. W prawych dolnych rogach całe wyrazy z następnej strony. Na końcu foliału znajduje się errata i index.

Naderwany grzbiet w górnej i dolnej części egzemplarza a także kartki od środka u góry - str. 538-544.

6. L'EXPERIENCE

L'experience de l'architecture militaire ... Ensemble la scence de trouver les sources des eaues pour ulilite publique et le service des gens de guerre... 2. ed. Augmentee d'um petit Treite des termes de la fortification.

Paris, chez Maurice Villery, 1687 [rz]. - 11 s., k.nlb. 5, 135 s. ; 12°.

Na str. tyt.: M. DC. VII

OPIS IKONOGRAFICZNY

Okładzina wykonana z brązowej ciemnej skóry. Grzbiet szyty na 5 zwiędzów. Między pierwszym a drugim widnieje wyblakły pozłacany tytuł a pomiędzy innymi ślepe tłoczenia. Na końcu egzemplarza wklejono 14 złożonych rycin autorstwa C. Mongeota z planami bu-

dowli. Przedstawiają one rysunki z podanymi wymiarami oraz sceny z życia wzięte, drzewa, roślinność.

Odręczna notka na stronie tytułowej "Ex libris... Szczuka 1719". Natomiast na karcie poprzedzającej stronę tytułową jest rycina, przedstawiająca trzech panów z planami fortyfikacji na tle jej budowy. W dolnej części drzeworytu tytuł książki.

Książka składa się z dwu części oddzielnie numerowanych. Pierwsza z nich to utwór pisany wierszem, w którym paginacja występuje na środku u góry. Drugi natomiast utwór posiada ten sam tytuł, ten sam wydawca, lecz pisany jest prozą. Inny jest też rok wydania M.DC. LXXXV. Oba utwory oddziela pięć kart nieliczbowanych, zawierających spis rozdziałów, słowo wstępne. Mimo małego formatu dużo miejsca zajmują marginesy zwłaszcza dolny. Tekst pisany dużą czcionką. Poszczególne rozdziały oddzielone poziomą przerywaną linią. Na niektórych kartach występują drukowane obliczenia. Na ostatniej stronie, pod kreską errata.

Obie części zaczynają się od ozdobnych prostokątów. W całym dziele występują również białe litery w ozdobnym kwadracie.

Na przedniej okładce liczne wyżłobienia i otarcia. Dolna część grzbietu również uszkodzona. Wiele kart u dołu obszarpanych. Książka obłożona w szary papier.

7. SCHULTZIO JOHANNE

Serenissimo atq̄ potentissimo Principi ac Domino Joanni III Polonarium Regi, Pio, Felici, Augusso Libertatis non Sarmaticae tantum sed et Europae Vindici

ac Statori invictissimo intern publicos Maji Menfis, ac memoria Pacis Oliven-sis excitatos plausus, et Communes ex restituta Regis Optimi Sanitate Latitia Verna Senfus, in Splendida Auditorum Korona Panegyris Habita a Johanne Schultzio, Prusso - Polono / Johanne Schultzio

Gedani: Literis Joannis - Zacharice Stollii, 1694, s.nlb. ; 4°.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Książkę oprawiono w grubą tekturę obciągniętą skórą, która straciła swój pierwotny wygląd. Wolumin uszyty na 3 zwięzy. Od środka znajduje się kolorowa wklejka.

Tekst jednoszpaltowy, czytelny, niemniej przebijają litery z poprzedniej strony. Brak paginacji. Pierwsza litera ozdobna. Motyw ozdobny również na końcu tekstu. Występują przypisy oznaczone małymi literami, tylko nie alfabetycznie.

Ogólny stan foliału średni. Kartki na brzegu pociemniałe, kilka z nich naderwane. Okładka trochę poniszczona, wyszczerbiona w górnym rogu. Grzbiet popękany.

Na stronie tytułowej odręczny podpis „Ex libris Stanisław Szczuka Refer. Rni.” oraz pieczęć Biblioteki Wilanowskiej.

8. SCHULTZIO JOHANNE

(zob. Aneks nr 3)

Tractatus historio - politicus de Polonia Nunguam Tributaria / Johanne Schultzio

Gedani: Imprimeban H[a]eredes David. Frid. Rhetii, 1694. ; 4°.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Oprawę stanowi sztywna tektura, obciążnięta skórą. Okładka lekko zniszczona, brak kawałka górnego grzbietu. Grzbiet ozdobiony pozłacanymi tłoczeniami pomiędzy zwiężami, których w książce jest 6. Karty foliału bez uszkodzeń.

Druk tekstu jednoszpaltowy z drukowanymi komentarzami na marginesie. Numeracja stron nieciągła, oddzielna dla pierwszego rozdziału a łączna dla pozostałych.

Na dole strony tytułowej odręczny napis „Ex Libris Pan Szczuka Refer. Rni” oraz pieczęć Biblioteki Wilanowskiej.

9. ZAWADZKI KAZIMIERZ

Historia arkana seu Annalium Polonicorum libri VII... / Zawadzki Kazimierz

Cosmopoli, [B. dr.], 1699. – k. nlb, s. 9-288, 281-415, Tabl. 1.; 4°.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Egzemplarz obciążnięty brązową, cielącą skórą. Na okładce zarówno przedniej jak i tylnej wytłoczony pozłacany superexlibris Ignacego Potockiego. Grzbiet książki na 6 zwiężów. Między dwoma kolejnymi zwiężami dwa pozłacane szlaczki, zaś szylczyk z autorem i tytułem znajduje się między drugi a trzecim. Wyklejka książki przedstawia kolorowe fale (czerwone, niebieskie, zielone, żółte, białe). Występuje również niebieska tasiemka, umocowana do górnego grzbietu, pełniąca funkcję zakładki.

Przed stroną tytułową znajduje się

wklejka z drzeworytem formatu całej strony, przedstawiająca lwa w koronie i konia pod drzewem, na którym siedzi jastrząb z podpisem „Liberatte Prestantior”.

Na stronie tytułowej wyblakły odręczny „Ex Libris St. Szczuka” oraz pieczęć wilanowska.

Tekst pisany różnym krojem pisma. Nowe rozdziały zaczynają się zawsze od strony parzystej, dlatego jeśli tekst poprzedniego kończy się na str. parzystej, to str. nieparzysta pozostaje pusta. W niektórych rozdziałach inicjały w ozdobnych kwadratach z motywem roślinnym, w innych zaś tylko pogrubione i powiększone litery. Ciekawa forma paginacji. Numery stron występują w nawiasach pośrodku górnej części kartek, obok nich są kwiatki. Na dole, na środku znajduje się zaś numeracja literowa składek.

Ciemne odbarwienia na niektórych kartkach świadczą zapewne o zalaniu.

10. STRADA FAMIANUS

De bello Belgio decas prima... additis hominum illustrium ad historiam praecipue spectantium imaginibus ad vivum expresis. / Strada Famianus

Roma, apud Abrahamur Someren, 1700 [rz]. – 520 s., k. nlb. 63. ; 12°.

Def.: brak dekady II

Na str. tyt.: M. DCC. 00

OPIS IKONOGRAFICZNY

Oprawa wykonana z jasnej skóry cielęcej. Grzbiet uszyty na 5 zwiężów, a w górnej jego części wyblakły napis tytułu. Obcięcia kart tworzą różowy marmurek.

Stronę tytułową z odręcznym napisem „Exlibris M. S. Szczuka” zdobi drzeworyt przedstawiający bukiet kwiatów w koszu. Egzemplarz zdobią liczne drzeworyty, na których widnieją portrety ważnych osobistości belgijskich, być może wysokich rangą wojskowych. Po wstępie, a przed tekstem właściwym znajduje się złożona wklejka z mapą Belgii. Mapa ta narysowana jest na tle lwa.

Tekst jednoszpaltowy, ale z licznymi drukowanymi komentarzami na marginesie. Paginacja ciągła w górnych brzegowych rogach, nie obejmuje jednak końcowych 63 kart z indexem.

Oberwana dolna część strony 25 oraz 189. Odbarwienia po zalaniu od 1-24 stronicy. Dolna część grzbietu oraz górna część okładki zabrudzone farbą. Wolumin obłożony w szary papier.

11. FER NICOLAS DE

Introduction a la fortification dediee a Monseigneur Le Duc de Bourgogne. / Fer Nicolas de
Paris, b.dr., przed 1719.- s.nlb. ; 4°.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Oprawę foliału stanowi brązowa skóra o odcieniu rudawym z wytłoczonym połączonym superekslibrisem Potockich. Grzbiet uszyty jest na 6 zwiędzów, które zdobią połączone szlaczki. Między pierwszym a drugim zwiędzem znajduje się tytuł dzieła. Wyklejka tworzy kolorową mozaikę. Obcięcia kart są w kolorze różowym. Format książki jest nieco inny, gdyż grzbiet stanowi krótszy bok prostokąta o wymiarach 35,5 x 24 cm. Wolumin różni się od pozosta-

łych, oglądanych przeze mnie obiektów również tym, że nie jest to tekst a zbiór rycin map i opisów do nich oraz planów.

Strona tytułowa bardzo ciekawa, bowiem tytuł woluminu wpleciony został w drzeworyt. Nad tytułem umieszczono scenę walki, natomiast pod kilka okrętów na wzburzonym morzu. Na tejże stronie odręczna notka „Ex libris ... Szczuka 1719”.

Karty są nienumerowane, jedynie oznaczone współcześnie ołówkiem przez bibliotekarza. Ryciny z numerem 129 i 195 są większego formatu, więc kartki zagięto. Na pierwszej karcie zaraz po stronie tytułowej znajduje się tabela ze spisem planów, które zaczynają się od 21 kartki.

Ogólny stan książki dobry, jedynie zalana górna część okładki.

STARODRUKI EUSTACHEGO I MARII POTOCKICH

1. KNICHEN RUDOLPH GOTTFRIED

Opus politicum in tribus libris omnes ad doctrinum politicum... nec non jus publicum Sari Romani Imperiinostris spectantes materias exactissime exhibens / Knichen Rudolph Gottfried

Francofurti ad Moenum, Impensis Johann Davidis Zunneri, typis Balthasaris Christophori Wustii, 1682 [rz]. – k.nlb. 4, szp. 1350, index, szp. 1268, index. ; 2°.
Na str. Tyt.: M. DC. LXXXII

OPIS IKONOGRAFICZNY

Okładzina wykonana z brązowej skóry cięłej. Grzbiet na 5 zwięzów, zdobiony wyblakniętymi pozłacanymi tłoczeniami. Obcięta kart tworzą czerwony marmurek.

Odręczny napis na stronie tytułowej „P.-i” oraz na stronie przedtytułowej, pod nazwiskiem autora i tytułem „P”

Dwa tomy w jednym woluminie. Druk dwuszpaltowy przebijający na drugą stronę. Tekst pisany różnym krojem pisma, niekiedy pogrubionym. W tekście nie ma ozdób, jedynie pierwsze litery lekko powiększone i pogrubione.

Na stronie tytułowej niewielki drzeworyt przedstawiający kilka drzew, na pierwszym planie jedno z nich stoi a drugie jest pochylone, wyrwane z korzeniami. Na tejże stronie widnieje również znak drukarni, a tytuł napisano w dwóch kolorach: czerwonym i czarnym. Liczne uszkodzenia grzbietu, oderwany kawałek górnej jego części a dolnej naderwany. Na niektórych stronach odbarwienia. Dla ochrony książka obłożona w szary papier.

2. PRECHAC

L'heroine mousquetaire, historie veritable. Patryce 1-4. / Prechac
Amsterdam, chez Jacques Le Jeune, 1692. ; 12°.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Okładka biała, śliska szyta na 5 zwięzów. Pozłacany tytuł umieszczony między dwoma pierwszymi zwięzami. Na zewnętrznej okładzinie wytłoczony napis „JGL 1694”, zaś na wewnętrznej jej części odręczna notka „MP-GAWK lit. 1765”.

Strona tytułowa ozdobiona ryciną przypominającą globus. Tekst jednoszpaltowy bez numeracji ciągłej. Utwór składa się z czterech części, posiadających oddzielną numerację. Dodatkowo oznaczenia literowe składek. Pierwsze litery w ozdobnym kwadracie z motywem roślinnym.

Wewnątrz trzonu książki kilka stron naderwanych oraz na niektórych kartach widoczne odbarwienia po zalaniu.

3. RAPIN RENAT FRANCISZEK

(zob. Aneks nr 4)

Pokazanie jako powinien chrześcijanin... pilno chodzić koło zbawienia duszy swojej... na wygnaniu w Królewcu R 1704 przetłumaczone. / Rapin Renat Franciszek

Braniewo, Druk. Coll. Coc. Jesu, 1704. - s.nlb. ; 4°.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Okladzina tekturowa, obciągnięta brązowym półskórką a grzbiet na pięć zwięzy. Książka z odręcznym podpisem „Marya Potocka C.K. 1757” oraz z pieczęcią wilanowską na stronie tytułowej.

Strony nieliczbowane, jedynie oznaczenia literowe dla składek pośrodku dolnej części stron. Wolumin posiada szerokie marginesy z drukowanymi komentarzami. W prawym dolnym rogu dwie sylaby wyrazu z kolejnej strony. Pierwsze litery rozdziałów powiększone i pogrubione.

W tym samym egzemplarzu znalazła się drugi utwór: *Reflexye nabożne nad męką y śmiercią Chrystusa Pana...*, Królewiec 1705. W tej części książki wokół pierwszych liter ornamenty ozdobne w kształcie kwadratu. Strony również nieliczbowane.

Ogólnie jakość wydania średnia. Grube kartki, miejscami odbarwione. Ozdoby wokół liter niewyraźne, mało czytelne. Liczne błędy w druku np. JEzus. Zdarza się, że sylaby na dole nie zgadzają się z pierwszymi sylabami wyrazów następnego strony.

4. BUSSY RABUTIN ROGER DE

Les lettres ... Nouvelle edictio. T. 5 / Bussy Rabutin Roger de Paris, chez Florentin Delaune, 1716 [rz]. – 294 s. ; 12°.

Na str. tyt.: M.DCC.XVI

Def.: brak T. 1.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Książka oprawiona w brązową skórę

oraz szyta na 5 zwięzy. Między pierwszym a drugim zwięzyem wytłoczony tytuł, a na kolejnym polu międzyzwięzyowym numer tomu. Grzbiet zdobiony również tłoczenia ślepe. Do grzbietu przyklejona tasiemka – zakładka. Obcięta kart są w kolorze różowym zaś wyklejka kolorowa.

Jest to jedyna znana pozycja, która posiada zapiski świadczące, że czytana była zarówno przez Eustachego jak i Marię Potockich. Na odwrocie okładziny widnieje odręczny napis „MP.GA.WK.Lit. 1765 w pierwszych Dniach... w Radzynie” oraz na stronie tytułowej „Ex Libris E. Potocki”. Druk jednoszpaltowy z paginacją ciągłą. Zniszczona strona przedtytułowa.

5. BUSSY RABUTIN ROGER DE

Les lettres ... Nouvelle edictio. T. 6 / Bussy Rabutin Roger de Paris, chez Florentin Delaune, 1716 [rz]. – 382 s. ; 12°.

Na str. tyt.: M.DCC.XVI

Def.: brak T. 1.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Oprawa wykonana z brązowej skóry. Grzbiet szyty na 5 zwięzy. Między pierwszym a trzecim zwięzyem wytłoczono tytuł i numer tomu. Inne pola międzyzwięzyowe zdobione tłoczenia ślepe. Wyklejka jest kolorowa a obcięta kart są różowe. Zakładka w postaci tasiemki przymocowanej do górnej części grzbietu.

Książka była czytana zarówno przez Eustachego jak i Marię Potockich. Na wewnętrznej stronie przedniej okładziny znajduje się odręczna notka

„MP.GA-WK.Lit. 1765 w pierwszych Dniach... w Radzynie” a na stronie tytułowej „Ex Libris E. Potocki”.
Ogólny stan książki bardzo dobry.

6. BUSSY RABUTIN ROGER DE

Les lettres ... Nouvelle edictio. T. 7 /
Bussy Rabutin Roger de
Paris, chez Florentin Delaune, 1716 [rz].
– 384 s. ; 12°.
Na str. tyt.: M.DCC.XVI
Def.: brak T. 1.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Okladzina woluminu wykonana z brązowej skóry. Grzbiet składa się z 5 zwiędów, a do jego górnej części przyklejono tasiemkę – zakładkę. Sztyldziki wykonane z bordowej skóry oraz ślepe tłoczenia to ozdoby grzbietu. Charakterystyczna kolorowa wyklejka, natomiast obcięcia kart różowe.

Na odwrocie okładki odręczny napis „MP.GA.WK.Lit. 1765 skączyłam w Radzynie” a na stronie tytułowej „Ex Libris E. Potocki”.

Tekst jednoszpaltowy o ciągłej paginacji. Książka nie posiada wielu ozdób, jedynie inicjały w ozdobnym kwadracie.

Stan ogólny egzemplarza dobry, gdyż widoczne uszkodzenia to jedynie pozdzierany grzbiet.

7. BUSSY RABUTIN ROGER DE

Les lettres ... Nouvelle edictio. T. 2. /
Bussy Rabutin Roger de
Paris, chez Florentin Delaune, 1720 [rz].
– 295 s. ; 12°.
Na str. tyt.: M.DCC.XX
Def.: brak T. 1.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Wolumin oprawiony w brązową skórę. Grzbiet uszyty na pięć zwiędów, do którego przyklejono tasiemkę – zakładkę. W pierwszych dwu polach międzyzwiędowych zapisano tytuł i numer tomu, inne zaś zdobią ślepe tłoczenia. Kolorowa wyklejka i różowe obcięcia kart to cechy tego egzemplarza.

„Ex Libris E. Potocki” na stronie tytułowej oraz „MP.GA.WK.Lit. 1765 w Marcu w Radzynie” na wewnętrznej stronie przedniej okładziny to odręczne zapiski właściciela foliału.

Druk jednoszpaltowy o numeracji ciągłej. Książka ozdobiona prostokątem z motywem kwiatowym oraz inicjałami wewnątrz kwadratu.

Zniszczona strona przedtytułowa.

8. BUSSY RABUTIN ROGER DE

Les lettres ... Nouvelle edictio. T. 3. /
Bussy Rabutin Roger de
Paris, chez Florentin Delaune, 1720 [rz].
– 550 s. ; 12°.
Na str. tyt.: M.DCC.XX
Def.: brak T. 1.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Książka oprawiona w brązową skórę i uszyta na 5 zwiędów. Tytuł i numer tomu widnieje między pierwszym a trzecim zwiędem. Ten egzemplarz cechują: tasiemka - zakładka, kolorowa wyklejka oraz różowe obcięcia kart.

„Ex Libris E. Potocki” na stronie tytułowej oraz „MP.GA.WK.Lit. 1765 w Marcu w Radzynie” na wewnętrznej stronie przedniej okładziny to prowe-

niencja woluminu.

Tekst jednoszpaltowy, paginacja ciągła. Ozdoby foliału to: niewielki sygnet drukarski, na początku rozdziałów ozdobne prostokąty oraz inicjały w ozdobnych kwadratach lub lekko pogrubione i powiększone pierwsze litery.

Stan ogólny książki dobry. Większych uszkodzeń brak, jedynie pozdzierana miejscami okładka.

9. BUSSY RABUTIN ROGER DE

Les lettres ... Nouvelle edictio. T. 3. / Bussy Rabutin Roger de
Paris, chez Florentin Delaune, 1720 [rz].
- 491 s., s.nlb. 7. ; 12⁰.

Na str. tyt.: M.DCC.XX

Def.: brak T. 1.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Oprawa wykonana z brązowej skóry. Grzbiet uszyty na 5 zwiędzów. Między pierwszy a drugim zwiędzem wytłoczono tytuł, natomiast między drugim a trzecim numer tomu. Wyklejkę tworzy kolorowy wzór, a obcięcia kart kolor różowy.

Na wewnętrznej stronie przedniej okładziny można przeczytać odręczny napis „MP.GA.WK.Lit. 1765 w Marcu w Radzynie” a na stronie tytułowej „Ex Libris E. Potocki”. Ponadto stronę tytułową zdobi sygnet drukarski. Inne ozdoby tomu to prostokąt z motywem roślinnym, a także pierwsze litery w ozdobnych kwadratach lub lekko powiększone i pogrubione.

Druk jednoszpaltowy oraz ciągła paginacja charakteryzują foliał.

Egzemplarz nie posiada uszkodzeń. Dla ochrony obłożony został w szary papier.

10. MONTPENSIER

Memoires de mademoiselle de Montpensier, Fille de Mr. Gaston D'orleans, Frere de Louis XIII. Roi de France. Nouvelle Edition, Revoe, Corige'e et Augmente'e ... T. 1 / Montpensier

Anvers, chez Vander Hey, 1730 [rz]. - 408 s. ; 12⁰.

Na st. tyt.: M.DCC.XXX

OPIS IKONOGRAFICZNY

Książkę oprawiono w brązowy półskórek z marmurkowym lustrem. Grzbiet na 6 zwiędzów a jasne szyldziki z wytłoczonymi połączonymi literami znajdują się między drugim a trzecim oraz między trzecim a czwartym. Czerwony marmurek tworzą obcięcia kart. Na okładce od środka odręczny napis „MP.CK. 1757 w Kurowie”, stanowiący o przynależności woluminu.

Strona tytułowa w kolorze czerwonym i czarnym. Rok wydania napisany rzymskimi literami znajduje się obok sygnetu drukarskiego w kształcie koła przedstawiający pana grającego na harfie oraz cztery amorki. Na początku tekstu widnieje ozdobny prostokąt z motywem roślinnym. Pierwsze litery wewnątrz ozdobnego kwadratu. Tekst jednoszpaltowy z numeracją ciągłą zapisaną w górnych brzegowych rogach stron. Dodatkowo literowe oznaczenia stron. Nad tekstem można zauważyć żywą paginę z tytułem i autorem.

Stan ogólny egzemplarza średni. W dolnym rogu okładki ubytek w postaci wyżłobienia, zrobiły insekty. Miejscami odbarwienia kart.

11. MONTPENSIER

Memoires de mademoiselle de Montpensier, Fille de Mr. Gaston D'orleans,

Frere de Louis XIII. Roi de France. Nouvelle Edition, Revoe, Corige'e et Augmente'e ... T. 2. / Montpensier Anvers, chez Vander Hey, 1730 [rz]. - 408 s. ; 12°.
Na st. tyt.: M.DCC.XXX

OPIS IKONOGRAFICZNY

Okładzina wykonana z brązowego półskórka o marmurkowym lustrze. Grzbiet uszyty na 6 zwięzów. Między drugim a czwartym zwięzem widnieją jasne szyldziki. Obcięta kart przypominają czerwony marmurek. Tradycyjnie, na wewnętrznej stronie okładki odręczny napis „MP.CK. 1757 w Kurowie”.

Strona tytułowa w dwu kolorach: czerwonym i czarnym. Zdobi ją również niewielki motyw roślinny. Ponadto występują ozdobne, białe litery wewnątrz kwadratu z motywem roślinnym. Druk jednoszpaltowy z numeracją ciągłą na brzegach górnej partii tekstu. Tuż obok znajduje się żywa pagina. Na dole dodatkowo oznaczenia literowe stron.

Okładzina i grzbiet wytarte na rogach a w jej dolnej części wyżłobienia – pozostałość po insektach. Uszkodzona również tylna wyklejka w dolnym rogu od środka. W górnych partiach stron od 9 do 12 znajduje się dziurka wielkości łebka od szpilki. Urwany dolny róg siódmej strony.

12. MONTPENSIER

Memoires de mademoiselle de Montpensier, Fille de Mr. Gaston D'orleans, Frere de Louis XIII. Roi de France. Nouvelle Edition, Revoe, Corige'e et Augmente'e ... T. 3. / Montpensier

Anvers, chez Vander Hey, 1730 [rz]. - 317 s. ; 12°.
Na str. tyt.: M. DCC. XXX

OPIS IKONOGRAFICZNY

Okładkę uszyto na 6 zwięzów i wykonano z brązowego półskórka o marmurkowym lustrze. Jasne szyldziki z połączanymi tłoczeniami zdobią grzbiet. Odręczny zapis właścicielki: „MP.CK. 1757 w Kurowie” widnieje na wewnętrznej stronie okładziny.

Strona tytułowa wydrukowana w kolorze czerwonym i czarnym. Na tej stronie rycina przedstawiająca motyw roślinny w kształcie trójkąta. Są to jedyne ozdoby woluminu. Tekst jednoszpaltowy, a numeracja ciągła obok żywej paginy w górnej jego części. Na dole oznaczenia literowe składek, a przy nich w lewym dolnym rogu numer tomu. Na niektórych stronach, w dolnych ich częściach pierwsza sylaba z kolejnej karty.

Na oprawie i wyklejce znajdują się liczne żłobienia wykonane przez insekty. Na str. 198 na środku tekstu jeden wyraz przepołowiony poziomo i rozjechaany.

13. MONTPENSIER

Memoires de mademoiselle de Montpensier, Fille de Mr. Gaston D'orleans, Frere de Louis XIII. Roi de France. Nouvelle Edition, Revoe, Corige'e et Augmente'e ... T. 4. / Montpensier Anvers, chez Vander Hey, 1730 [rz]. - 316 s. ; 12°.
Na str. tyt.: M. DCC. XXX

Książkę oprawiono w brązowy półskórek z marmurkowym lustrem. Grzbiet składa się z 6 zwiędów, a jasne szyldziki z pozłacanym tytułem i numerem tomu znajdują się między drugim a czwartym zwiędem. Obcięta kart tworzą czerwony marmurek. Na wewnętrznej stronie okładziny odręczny napis „MP. CK. 1757 w Kurowie”.

Na stronie tytułowej druk czerwono – czarny oraz rok wydania napisany rzymskimi cyframi. Jediną ozdobą woluminu jest trójkątny motyw roślinny na stronie tytułowej jak również ozdoba biała litera w kwadracie z takim samym motywem. Numeracja ciągła w górnych rogach jednoszpaltowego tekstu, obok żywej paginy. Dodatkowo literowe oznaczenia składek, przy których widnieje numer tomu. W dolnych częściach niektórych stron pierwsze sylaby wyrazów z następną karty.

Strona 286 i 287 źle docięte, gdyż w 286 na dole wystaje kawałek kartki a w 287 taki sam brakuje. Na dole w wyklejce dziura aż na wylot grzbietu. Wyżłobienia w górnym rogu wewnętrznej części okładziny zrobione przez insekty. Rogi okładki również zniszczone.

14. MONTPENSIER

Memoires de mademoiselle de Montpensier, Fille de Mr. Gaston D'orleans, Frere de Louis XIII. Roi de France. Nouvelle Edition, Revoe, Corige'e et Augmente'e ... T. 5. / Montpensier Anvers, chez Vander Hey, 1730 [rz]. – 308 s. ; 12°.
Na str. tyt.: M. DCC.XXX

Okładzina wykonana z brązowego półskórka z marmurkowym lustrem, a na jej wewnętrznej stronie odręczny zapissek właścicielki „MP. CK. 1757 w Kurowie”. Grzbiet stanowi 6 zwiędów. Między drugim a czwartym zwiędem, na jasnych szyldzikach zapisano autora, tytuł i numer tomu. Czerwony marmurek tworzą obcięta kart. Na końcu egzemplarza oprócz wyklejki znajdują się dwie czyste, niezadrukowane kartki.

Czerwonym i czarnym atramentem wydrukowano stronę tytułową, którą zdobi niewielka rycina z motywem roślinnym. Oprócz ozdobnych białych liter znajdujących się w środku kwadratu wypełnionego roślinami książka nie posiada innych ozdób.

Większą część pierwszej strony zajmuje powtórzony tytuł i autor. Książkę cechują: druk jednoszpaltowy z ciągłą paginacją, zapisaną w jego górnych rogach oraz żywa pagina. Występują też literowe oznaczenia składek, przy których zapisano numer tomu.

Ciemne plamy na 123 stronie, na innych zaś lekkie odbarwienia. Natomiast na 213 str. około 1,5 cm kreska przecinająca wyraz. Tą samą stronice cechuje poszarpany brzeg. Podobne ubytki na str. 19 i 21, dodatkowo zalany górny róg 21 i 23 strony. Ogólnie okładka lekko zniszczona.

15. MONTPENSIER

Memoires de mademoiselle de Montpensier, Fille de Mr. Gaston D'orleans, Frere de Louis XIII. Roi de France. Nouvelle Edition, Revoe, Corige'e et Augmente'e ... T. 6. / Montpensier

Anvers, chez Vander Hey, 1730 [rz]. – 368 s. ; 12°.

Na str. tyt.: M. DCC. XXX

OPIS IKONOGRAFICZNY

Książka oprawiona w brązowy półskórek o marmurkowym lustrze, uszyta na 6 zwiędzów. Jasne szyldziki z pozłaczanymi napisami znajdują się między drugim a czwartym zwiędzem. Obcięta kart są w kolorze czerwonego marmurku. Na wewnętrznej stronie przedniej okładziny charakterystyczny odręczny napis „MP.CK. 1757 w Kurowie”

Strona tytułowa wydrukowana w dwu kolorach: czerwonym i białym, ozdobiona została ryciną z motywem kwiatowym. Białe litery w kwiatowym kwadracie to jedne z niewielu ozdób foliału. Druk jednoszpaltowy, żywa pagina oraz ciągła numeracja to cechy charakterystyczne tekstu. Dodatkowo występuje literowe oznaczenie składek, przy których pojawia się numer tomu.

Wyszarpane kartki: 19 i 21, zalane strony: 137 i 261 oraz naderwana 23 strona to jedne z wielu widocznych ubytków woluminu. Podłużna dziura na marginesie 13 strony to kolejne uszkodzenie dzieła. Okładka lekko podniszczona, zwłaszcza rogi i grzbiet.

16. MONT FLEURY

Les oeuvres Reprefentees par la Groupe de Comediens du Roi a Paris. Enrichie de Figures en tailledouce. T. 1. / Mont Fleury

La Haye, chez J. Von den Kieboom, Gerard Block, Ar von Dorster, 1735. – 547s., s.nlb. 7. ; 12°.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Książka oprawiona w brązowy półskórek o marmurkowym lustrze. Grzbiet składa się z 6 zwiędzów. Między drugim a trzecim zwiędzem zapisany autor i tytuł, a w kolejnym polu międzyzwiązowym numer tomu.

Druk jednoszpaltowy, paginacja ciągła, choć numeracja stron od 7. Na końcu dzieła występuje siedem stron nieliczbowanych oraz niezadrukowanych. Odręczne zapiski na wewnętrznej stronie okładki „MP.G.A.W. K. Lit. 1765 w Radzynie w Marcu” oraz na stronie tytułowej „M. Potocka C.K.”

Na stronie tytułowej napisanej w dwu kolorach: czerwonym i czarnym znajduje się niewielki drzeworyt podpisany „Jucunda et Idonem”. Przedstawia on półczłowieka, półkonia na tle miasta. Piękny drzeworyt – kobieta na tle sceny w teatrze, gdzie widać widzów i aktorów, widnieje na wklejce umieszczonej przed stroną tytułową. Drzeworyty oddzielają również poszczególne komedie, których jest pięć w egzemplarzu.

Ubytki w postaci dziurek od środka na okładce oraz na pierwszych dwóch kartkach, zrobione zapewne przez insekty. Okładka lekko pozdzierana.

17. MONT FLEURY

Les oeuvres Reprefentees par la Groupe de Comediens du Roi a Paris. Enrichie de Figures en tailledouce. T. 2. / Mont Fleury

La Haye, chez J. Von den Kieboom, Gerard Block, Ar von Dorster, 1735. – 484 s., k.nlb. 1. ; 12°.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Oprawa wykonana z brązowego półskórka o marmurkowym lustrze. Książka uszyta na 6 zwięzów. Między drugim a trzecim zwięzem zapisany autor i tytuł a w kolejnym polu międzyzwiązowym numer tomu. „MP.G.A.W. K. Lit. 1765 w Radzynie w Marcu” - napis znajdujący się na odwrocie przedniej okładziny.

Strona tytułowa w kolorze czerwonym i czarnym wydrukowana. Ozdobiona również drzeworytem przedstawiającym półkonia i półczłowieka na tle miasta. Przed stroną tytułową wklejka z ryciną zawierającą jedną ze scen w teatrze. Wolumin składa się z siedmiu sztuk komediowych, oddzielonych drzeworytem przedstawiającym jedną z jej scen, podpisany tytułem sztuki.

Paginacja ciągła, druk jednoszpaltowy. Pierwsze litery aktów ozdobne. Nad obsadą znajduje się ozdobny szlaczek szerokości 1 cm.

Widoczne uszkodzenia to naderwany u dołu grzbiet, który posiada też dziury w górnej części. Niewielkie otwory znajdują się w dolnych rogach oprawy przedniej i tylnej.

18. DE MOUHY CHARLES DE FIEAX CHEVALIER

La pausanne parvenue, ou les memoires de Madame la Marquise de L.V. par M. Le Chevalier de M. T. 1. / de Mouhy Charles

La Haye, chez Jean Neaulme, 1736. ; 8°.

Na str. tyt.: M. DCC.XXXVI

OPIS IKONOGRAFICZNY

Okładzina wykonana z brązowego półskórka, lekko podniszczona, dlatego najprawdopodobniej egzemplarz obłożono w szary papier. Na jej wewnętrznej stronie odręczny napis „MP. CK. 1750”. Grzbiet na 6 zwięzów. Obcięcia kart tworzą czerwony marmurek.

Tekst jednoszpaltowy z charakterystycznymi małymi marginesami. Na ostatnich stronach tekst napisany do końca dolnego brzegu, a na ostatniej kartce ucięta ostatnia linijka. Dzieło podzielone na siedem partii. Paginacja stron nieciągła, pierwsze dwie części oddzielnie numerowane zaś od trzeciej łączna numeracja. Dodatkowo literowe oznaczenia składek.

Na początku każdego rozdziału widnieje prostokątny motyw roślinny. Na stronie tytułowej można zobaczyć drzeworyt z takim samym motywem podtrzymywanym przez dwa amorki.

Na karcie tytułowej odręcznie napisane błędne rozwiązanie nazwiska autora jako „Marivaux”.

19. DE MOUHY CHARLES DE FIEAX CHEVALIER

La pausanne parvenue, ou les memoires de Madame la Marquise de L.V. par M. Le Chevalier de M. T. 2. / de Mouhy Charles

La Haye, chez Jean Neaulme, 1736. - 391 s. ; 8°.

Na str. tyt.: M. DCC.XXXVI

OPIS IKONOGRAFICZNY

Książka oprawiona w brązowy półskórek i uszyta na 6 zwięzów. Na stronie tytułowej znajduje się drzeworyt: motyw roślinny, podtrzymywany przez

dwa amorki. Na wewnętrznej stronie okładziny odręczny zapis "MP. CK. 1750 Warszawa".

Numeracja ciągła, począwszy od strony tytułowej. Znajduje się ona na górze kart razem z żywą paginą, która zawiera pierwszy wyraz tytułu. Przy oznaczeniach literowych składek, z lewej ich strony zapisany numer części, których w książce jest pięć.

W dolnej części egzemplarza, bliżej grzbietu od strony tytułowej do dziewiątej zauważyć można niewielkie dziurki, najprawdopodobniej zrobione przez insekty. Okładka również lekko podniszczona, pęknięcia na grzbiecie, dlatego zapewne obłożona w szary papier.

20. MEMOIRES

Memoires de la regence de S. A. R. Mgr le duc d'Orleans, durant la minorite de Louis XV, roi de France. T 1.

La Haye, chez J. Van Duren, 1737. - k.nlb. 17, 412 s., Tabl. ; 12⁰.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Okładka wykonana z jasnej cielęcej skóry, na której wytłoczono pieczęć wilanowską. Grzbiet szyty na 6 zwiędów. W górnej jego części widnieje tytuł i numer tomu. Na wewnętrznej stronie okładziny, wykonana ołówkiem odręczna notka „M.P.G.A.W.K. Litewskiego 1759. Wilno w drodze”. Obcięcia kart czerwone.

Przed stroną tytułową wklejka z drzeworytem B. Picarta z 1728 r., przedstawiającym Philippe duc d'Orleans Regent de France. Strona tytułowa ozdobiona ryciną tego samego autora.

Ponadto książka zawiera jeszcze trzy wklejki z drzeworytami: po 10, 240 i 310 str. Widnieją na nich portrety ważnych osobistości. Na początku rozdziałów prostokątny motyw zdobniczy. Pierwsza litera w charakterystycznym ozdobnym kwadracie. Druk jednoszpaltowy z drukowanymi na marginesie komentarzami, najczęściej są to daty. Tekst czytelny, ale przebija na drugą stronę. Paginacja ciągła.

Tłoczenia na grzbiecie miejscami wytarte. Odbarwienia na niektórych kartach. Delikatne uszkodzenia na rogach oprawy, ale ogólny stan woluminu dobry.

21. MEMOIRES

Memoires de la regence de S. A. R. Mgr le duc d'Orleans, durant la minorite de Louis XV, roi de France. T 2.

La Haye, chez J. Van Duren, 1737. - k.nlb. 3, 404 s., Tabl. ; 12⁰.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Książkę oprawiono w jasną, cielęcą skórę i uszyto na 5 zwiędów. Tytuł i numer tomu mieści się w górnej części grzbietu. Na odwrocie okładki odręczna notka „M.P.G.A.W.K. Lit. 1759. Wilno w drodze”. Obcięcia kart w kolorze czerwonym.

Wolumin zdobią drzeworyty autorstwa B. Picarta. Jeden z nich jest duży, złożony z tekstem u dołu. Inny zaś znajduje się na wklejce podzielonej na trzy części a wokół niego tekst. Jest ich łącznie cztery.

Tekst jednoszpaltowy z marginalnymi komentarzami. Numeracja stron ciągła. Na ostatniej stronie errata.

Stan ogólny foliału dobry.

22. MEMOIRES

Memoires de la regence de S. A. R. Mgr le duc d'Orleans, durant la minorite de Louis XV, roi de France. T 3.

La Haye, chez J. Van Duren, 1737. - k.nlb. 1, 322 s., index, Tabl. ; 12°.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Foliał obciążony jasną cielecą skórą. Grzbiet uszyty na 5 zwięzów. W górnej jego części zapisany tytuł i numer tomu. Obciążenia kart tworzą kolor czerwony. Na wewnętrznej stronie okładki widnieje odręczny napis „M.P.G.A.-W.K. Lit. 1759. ... w drodze”.

Wolumin zdobią piękne drzeworyty: jeden na stronie tytułowej, drugi zaś po str. 212. Ten ostatni jest dużego formatu, gdyż wklejka złożona jest na kilka części i przedstawia obrady. Na początku każdego rozdziału ozdobny prostokąt. Tekst jednoszpaltowy a numeracją ciągłą. Na końcu książki index. Stan ogólny egzemplarza bardzo dobry. Oprawa bez uszkodzeń.

23. LAMBERT CLAUDE FRANCOIS

La vertueuse Sicilienne, on memoires de la marquise d'Albelini par l'auter des Memoires d'ane dame de gralite'. / Lambert Claude Francis

La Haye, chez Pierre von Clee, 1742 [rz]. - 426 s. ; 12°.

Na str. tyt.: M.DCC.XLII

OPIS IKONOGRAFICZNY

Okładka wykonana z brązowego półskórka. Grzbiet na 4 zwięzy, między

pierwszym a drugim wytłoczony połączony tytuł. Na wewnętrznej stronie przedniej okładziny ołówkiem napisana notka, książki „MP. GAWK 1760... w Warszawie”, świadcząca o przynależności książki.

Tekst jednoszpaltowy z ciągłą paginacją zapisaną w górnych brzegowych rogach. W lewym dolnym rogu każdej karty jedna lub dwie sylaby początkowego wyrazu kolejnej stronicy. Pierwsza litera w środku ozdobnego kwadratu. Prostokątny motyw kwiatowy na stronie tytułowej oraz niewielki motyw roślinny na końcu badanego obiektu.

Książka po badaniu mikrobiologicznym - Luty 2007.

Widoczne ubytki to urwany dolny róg strony 3 i 255.

24. LETTRES

Lettres Hollandoises, ou les moueurs, les us ages, et les coutumes des Hollandois compares avec ceux des leurs voisins. T. 1

Amsterdam, Chez Jean Francois Jolly, 1747 [rz]. - k. nlb. 3, 192 s. ; 8°.

Na str. tyt.: M. DCC. XL. VII

OPIS IKONOGRAFICZNY

Okładka obciążona w brązowy półskórek a na jej odwrocie odręczna notka „MP GA KL.”. Grzbiet na 6 zwięzów. Połączony tytuł książki znajduje się między drugim a trzecim zwięzem. Obciążenia kart tworzą wyblakły czerwony marmurek.

Tekst jednoszpaltowy z drukowanymi komentarzami na marginesie tworzy XXIV rozdziały. Paginacja ciągła, nieobjmująca wstępu i spisu rozdziałów.

Pierwsze litery z ozdobnymi ornamentami naokoło. W prawym dolnym rogu każdej strony znajduje się pierwsza sylaba wyrazu z kolejnej strony. Występują przypisy na jednej stronie oznaczone literkami, na innych zaś gwiazdką. Po każdym rozdziale zapisana nazwa miasta i drukarni. Na stronie 47 słowa piosenki wraz z nutami.

Na stronie tytułowej znajduje się najprawdopodobniej sygnet drukarski.

Brak drugiego tomu. Ponadto uszkodzenie na 187 stronie, urwany dolny róg. Zalana strona tytułowa.

25. ANSON GEORGE

Voyage autor du monde fait dans Les années 1740, 41, 42, 43 & 44 ... traduit de l'anglais. T. 1 / Anson George Paris, chez Quillau Pere QullauFils, Delormel, Le Lap, 1750. –s.nlb 19, 283 s., s.nlb. 5 ; 12°.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Książka oprawiona w brązowy półskórek marmurkowy i uszyta na 4 zwięzy. Jasne sztyldziki znajdują się między pierwszym i drugim zwięzyem – autor i tytuł oraz między drugim a trzecim – numer tomu. Obcięta kart tworzą wyblaknięty czerwony marmurek.

Egzemplarz posiada stronę przedtytułową, która zawiera tytuł i numer tomu. W starodruku jest 9 wklejek z mapami: przed pierwszą str. numerowaną, po: 114, 162 168, 184, 186, 192, 196, 268. Na końcu tekstu spis rozdziałów z omówieniem

Tekst jednoszpaltowy z dużymi marginesami. Pierwsze litery w ozdobnym kwadracie z motywem roślinnym. Na

górze między dwoma liniami występuje żywa pagina: na stronach parzystych pierwsze słowo tytułu, a na stronach nieparzystych autor i numer tomu. Numeracja stron ciągła na krańcach żywej paginy. Na dole dodatkowo oznaczenia literowe składek.

Na wewnętrznej stronie okładki widnieje odręczny napis „MP. CK. 1756 w Kurowie” oraz przyklejona karteczka „Kurów”.

Okładka podniszczona, miejscami pozdzierana wierzchnia warstwa okładziny oraz naderwany grzbiet. Dla ochrony foliał obłożony w szary papier.

26. ANSON GEORGE

Voyage autor du monde fait dans Les années 1740, 41, 42, 43 & 44 ... traduit de l'anglais. T. 2 / Anson George Paris, chez Quillau Pere QullauFils, Delormel, Le Lap, 1750. –s.nlb. 2, 468 s.; 12°.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Oprawa wykonana z brązowego półskórka. Grzbiet na 4 zwięzy. Między pierwszym a drugim zwięzyem napisany autor, tytuł, natomiast numer tomu między drugim i trzecim. Obcięta kart w kolorze czerwonego marmurku.

Odręczna notatka „MP. CK. 1756 w Kurowie” widnieje na wewnętrznej stronie przedniej okładziny. Pod nią przyklejona niewielka biała karteczka „Kurów”.

Na stronie tytułowej napisy w dwu kolorach: czerwonym i czarnym. Foliał posiada też stronę przedtytułową z tytułem i numerem tomu. Wewnątrz książki jest 16 wklejek z rycinami map, planów, widoków lądów oraz portretów zwierząt. Tekst jednoszpaltowy

z ciągłą paginacją, nienumerowane są jedynie pierwsze strony ze spisem rozdziałów. W górnej części stron, między dwoma ciągłymi liniami występuje żywa pagina.

Grzbiet woluminu zniszczony, popękany. Pozdzierane delikatnie również wierzchnie warstwy okładziny. Kartki powyginane, najprawdopodobniej z powodu dużej ilości rycin.

27. ANSON GEORGE

Voyage autor du monde fait dans Les annes 1740, 41, 42, 43 & 44 ... traduit de l'anglais. T. 3 / Anson George
Paris, chez Quillau Pere QullauFils, Delormel, Le Lap, 1750. – k.nlb. 3, 328 s. ; 12⁰.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Wolumin oprawiony w brązowy półskórek o marmurkowym lustrze i uszuty na 4 zwięzy. Na pierwszym i drugim polu międzyzwiązowym na jasnych sztyldzikach wytłoczono tytuł, autora oraz numer tomu. Czerwony marmurek tworzą obcięcia kart. Na wewnętrznej stronie okładki znajduje się odręczny napis „MP. CK. 1756 w Kurowie” oraz przyklejona karteczka „Kurów”. Druk jednoszpaltowy z dużymi marginesami. Przed stroną tytułową z czerwonymi i czarnymi napisami znajduje się strona przedtytułowa, zawierająca tytuł i numer tomu. Karty dzieła urozmaicono dziewięcioma wklejkami z mapami i planami. W górnej części kart między dwoma liniami żywa pagina, na brzegach, której widnieją numery stron.

Książka lekko zniszczona. Obszarpana

z boku strona 281, a od 309 strony kartki zalane u dołu. Dla zabezpieczenia starodruk obłożono w szary papier.

28. FIELDING HENRI

Historie de Tom Jonem, ou l'enfant trouve. Traduction de l'anglois de H. Fielding par MD.L.P. Vol. 1. / Fielding Henri

Dresde, chez George Conrad Walther, 1750, - 296 s., 304 s. ; 8⁰.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Okładka sztywna obciążnięta brązowym półskórką o marmurkowym lustrze. Grzbiet uszuty na sześć zwięzy. Pomędzy drugim a trzecim zwięzyem przeczytamy tytuł a pomędzy trzecim a czwartym numer tomu.

Strona tytułowa wydrukowana w dwu kolorach czerwonym i czarnym z przewagą czerwonego. Książka posiada odręczne zapiski, jeden na wewnętrznej stronie okładki „MP. CK. 1756 w Drodze”, drugi zaś na wklejce, słabo czytelny, najprawdopodobniej dedykacja.

Wolumin zawiera dwa tomy: I i II. Numeracja dla każdego tomu oddzielna. Strony pierwszego rozdziału (wstępu) ponumerowane rzymskimi cyframi do XII. Na początku każdego tomu ozdobny prostokąt, a każda część oddzielona dwoma kreskami, jedną grubszą drugą cieńszą. Ponadto dzieło zdobią drzeworyty autorstwa H. Grauelota. Cechą charakterystyczną tych rycin jest to, że zawsze występują trzy postacie.

Grzbiet lekko uszkodzony z niewielkimi pęknięciami.

29. FIELDING HENRI

Historie de Tom Jonem, ou l'enfant trouve. Traduction de l'anglois de H. Fielding par MD.L.P. Vol. 2. / Fielding Henri

Dresde, chez George Conrad Walther, 1750, - 248 s., 304 s. ; 8°.

OPIS IKONOGRAFICZNY

Książka oprawiona w brązowy półskórek o marmurkowym lustrze i uszyta na 6 zwięzów. Pomiedzy drugim a czwartym zwięzem znajdują szyldziki wytlczone na jasnej skórze. Obcięcia kart tworzą czerwony marmurek.

Strona tytułowa wydrukowana głównie w kolorze czerwonym. Egzemplar zawiera dwa tomy: III i IV. Rozdziały oddzielane są przez dwie kreski: grubszą i cieńszą. Paginacja ciągła dla kaźdego tomu umieszczona jest pośrodku górnej części stron. Na końcu kaźdej części spis treści.

Dzieło zdobia piękne drzeworyty autorstwa H. Grauelota, przedstawiające różne sceny, ale zawsze z udziałem trzech osób.

Odręczny napis na wewnętrznej stronie przedniej okłdziny. „MP.CK. 1750 w Drodze”.

Okłdka nieco zniszczona zwłszcz brzegi. Ubytek w dolnej części grzbietu oraz w rogu na dole.

30. CHOŚCIKOWSKI SAMUEL

Powinności kaźdego człowieka w rozmowie, mianey od kawalerów uczycych się in Collegio Nobilium S. P. R. P. 1761 krótko zebrane, a teraz powtórnie do druku podane.../ Chrościkowski

Samuel

Warszawa, Druk JKMci y Rzpl. u XX Sch. Piarum, 1766. - k. nlb. 7, 114 s. ; 8°.

Mikrofilm

OPIS IKONOGRAFICZNY

Jest to mikrofilm, więc dokonany przeze mnie opis moźe by niedokłdny. Oprawa obciągnięta brązową skr, na obu jej częściach widnieje wytlczony, pozłaczany superexlibris Ignacego Potockiego. Grzbiet na 7 zwięzów.

Na stronie tytułowej widnieje niewielki motyw roślinny a na początku foliału przed spisem treści oraz przed przedmow występują ozdobne paski. W pozostałej części starodruku nie ma żądnych ozdób.

Druk jednoszpaltowy. Pierwsza litera w przedmowie ozdobna, pozostałe nie. Na końcu kaźdej strony, w dolnym prawym rogu jedna sylaba pierwszego wyrazu z kolejnej strony. Występują teź przypisy w postaci małej literki w nawiasie.

Na wewnętrznej stronie tylnej okłdziny, w dolnym rogu odręczna notka „Zapis. P.”. Świadczy to o wpisaniu tej książki do katalogu, prowadzonego przez bibliotekarza Augusta i Aleksandry Potockich – S. Przyłęckiego.

Duźe zniszczenia na grzbiecie. Na 17 stronie istnieje dziura wielkości złtwki.

31. OEUVRES DE MONSIEUR DE MONTESQUIEU

Les considerations sur Le causes de la grandeur des Romains, et de leur de'cadence. T. 1 / Montesquieu Londyes, Chez Nouve, 1769. - 557 s. ;

12°.

Na str. tyt.: M. DCC. LXIX

OPIS IKONOGRAFICZNY

Książka oprawiona w brązowy półskórek i uszyta na 5 zwiędzów. Grzbiet ozdobiony połączonym motywem kwiatka i liści. Autor napisany pomiędzy pierwszym a drugim zwiędzem, zaś numer tomu pomiędzy drugim a trzecim. Wolumin posiada również kolorową mozaikową wyklejkę. Obcięta kart tworzą wzór biało-granatowych fal, z przewagą tych drugich.

Poszczególne rozdziały oddzielone linią z małym kwiatkiem. Motyw kwiatowy występuje na stronie tytułowej i powtarza się na końcu rozdziałów. Przed spisem treści da się też zauważyć podłużną ozdobę. Występuje również linia oddzielająca przypisy oznaczone literami od tekstu właściwego. Paginacja ciągła w górnych rogach brzegowych.

32. OEUVRES DE MONSIEUR DE MONTESQUIEU

Les considerations sur Le causes de la grandeur des Romains, et de leur de'cadence. T. 2 / Montesquieu
Londyes, Chez Nouvse, 1769. – 557 s. ; 12°.

Na str. tyt.: M. DCC. LXIX

OPIS IKONOGRAFICZNY

Oprawa wykonana z brązowego półskórka. Grzbiet składa się z 5 zwiędzów, ozdobiony jest połączonym motywem kwiatowym. Szyldzik znajduje się pomiędzy pierwszym a drugim zwiędzem,

a numer tomu pomiędzy drugim i trzecim. Książka posiada kolorową mozaikową wyklejkę a obcięta kart tworzą wzór fal biało-granatowych. Cechą charakterystyczną tego tomu jest wklejka z mapą Europy, znajdująca się po spisie treści.

Egzemplarz ten podobnie jak poprzedni cechują ozdoby kwiatowe. Rozdziały oddzielane są kreską z niewielkim kwiatuszkiem. Ten sam motyw występuje na stronie tytułowej oraz powtarza się czasami w książce.

Tekst jednoszpaltowy, czytelny. Paginacja ciągła w górnych brzegowych rogach. Na dole linia oddzielająca przypisy w formie literek.

Stan ogólny książki bardzo dobry.

33. OEUVRES DE MONSIEUR DE MONTESQUIEU

Les considerations sur Le causes de la grandeur des Romains, et de leur de'cadence. T. 3 / Montesquieu
Londyes, Chez Nouvse, 1769. – 557 s. ; 12°.

Na str. tyt.: M. DCC. LXIX

OPIS IKONOGRAFICZNY

Egzemplarz oprawiony w brązowy półskórek. Grzbiet posiada 5 zwiędzów. Między pierwszym a drugim zwiędzem znajduje się napis z autorem, zaś w kolejnym polu międzyzwiędzowym numer tomu. Kolorowa mozaikowa wyklejka to kolejna cecha tej pozycji. Obcięta kart przypominają biało-granatowe fale.

Przewodnim motywem zdobniczym jest kwiat. Występuje on zarówno na stronie tytułowej jak i w środku wolu-

minu po zakończeniu rozdziałów.
Tekst jednoszpaltowy, posiadający
gdzieniegdzie przypisy z odnośnikami
literowymi. Numeracja stron ciągła w
górnym częściach kart książki.
Okładka tomu jest lekko uszkodzo-
na. Występuje niewielki ubytek w jej
wierzchniej warstwie.

34. OEUVRES DE MONSIEUR DE MONTESQUIEU

Les considerations sur Le causes de
la grandeur des Romains, et de leur
de'cadence. T. 4 / Montesquieu
Londyes, Chez Nouvse, 1769. – 557 s. ;
12°.

Na str. tyt.: M. DCC. LXIX

OPIS IKONOGRAFICZNY

Oprawa wykonana z brązowego pół-
skórka z jasnymi sztyldzikami na grzbie-
cie. Książka uszyta na pięć zwięzy.
Między pierwszym a drugim widnieje
autor zaś między drugim a trzecim nu-
mer tomu. Wyklejkę stanowi kolorowa
mozaika a obcięcie kart wzór biało- gra-
natowych fal.

Druk jednoszpaltowy ze zdobieniami
kwiatowym po każdym rozdziale. Ten
sam motyw występuje na stronie tytu-
łowej. Paginacja ciągła w górnych brze-
gowych rogach stron.

Stan ogólny foliału bardzo dobry.

35. OEUVRES DE MONSIEUR DE MONTESQUIEU

Les considerations sur Le causes de
la grandeur des Romains, et de leur
de'cadence. T. 5 / Montesquieu
Londyes, Chez Nouvse, 1769. – 557 s. ;

12°.

Na str. tyt.: M. DCC. LXIX

OPIS IKONOGRAFICZNY

Egzemplarz ten podobnie jak poprzed-
nie oprawiony w brązowy półskórek.
Grzbiet na 5 zwięzyów zdobią jasne sztyl-
dziki oraz połączony motyw kwiatowy.
Tak jak poprzednio napisy znajdują się
między pierwszym i trzecim zwięzyem.
Piękna kolorowa mozaika to wyklej-
ka foliału, zaś biało-granatowe fale to
wzór występujący na obcięciach kart.

Ozdoby kwiatowe królują nie tylko na
grzbiecie, ale i w bloku książki. Można
je zobaczyć na stronie tytułowej i po
każdym rozdziale.

Tekst jednoszpaltowy, czytelny. Gdzie-
niegdzie na dole da się zauważyć przy-
pisy oznaczone literami. Numeracja
stron w górnej części kart.

Stan ogólny dzieła bardzo dobry.

36. OEUVRES DE MONSIEUR DE MONTESQUIEU

Les considerations sur Le causes de
la grandeur des Romains, et de leur
de'cadence. T. 6 / Montesquieu
Londyes, Chez Nouvse, 1769. – 557 s. ;
12°.

Na str. tyt.: M. DCC. LXIX

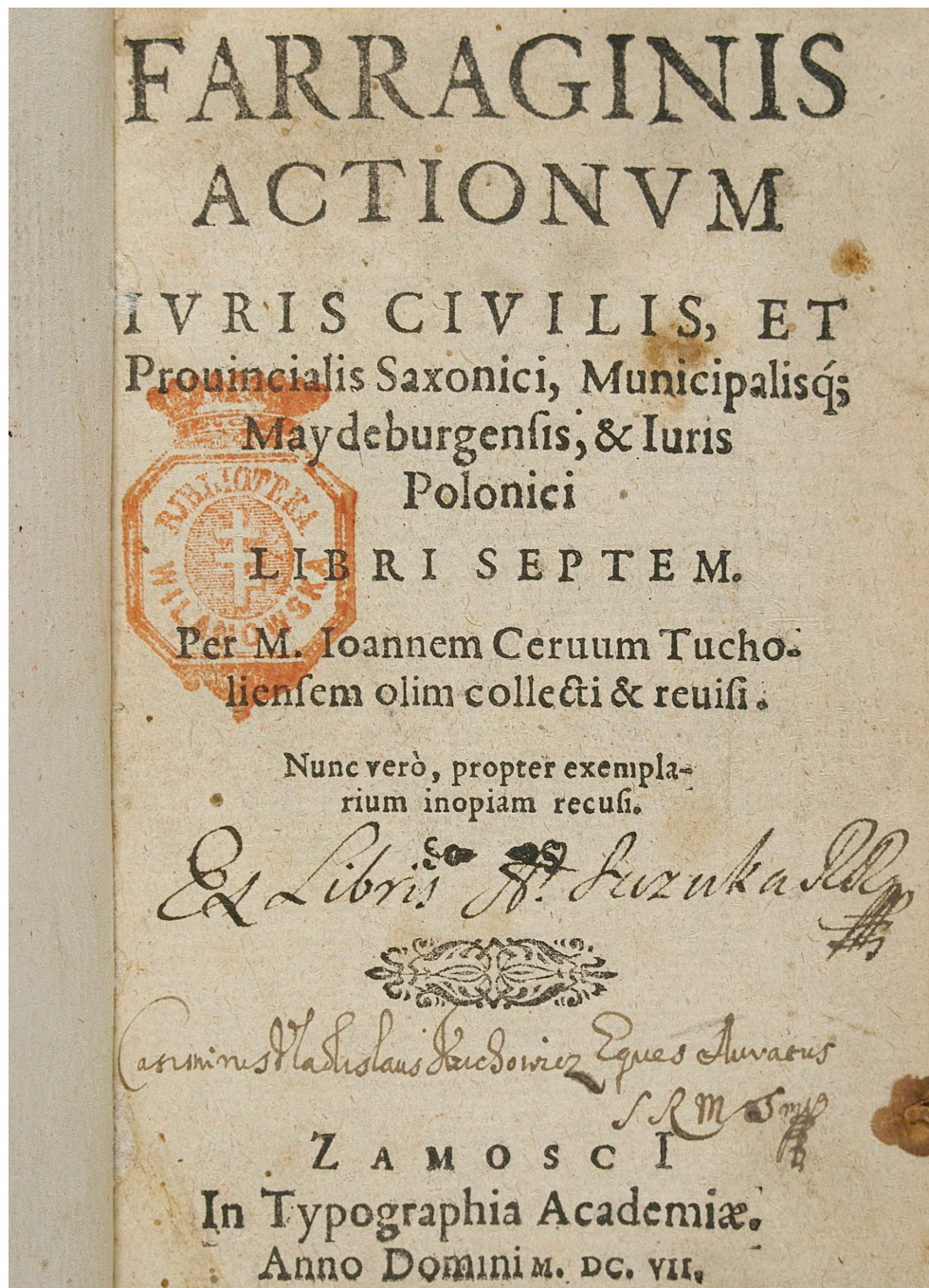
OPIS IKONOGRAFICZNY

Książka oprawiona w brązowy pół-
skórek i uszyta na 5 zwięzyów. Grzbiet
ozdobiony złoceńiami a na jasnych
sztyldzikach między pierwszym i trze-
cim zwięzyem widnieje napis. Ozdobe
stanowi również wyklejka, przedsta-
wiająca kolorową mozaikę oraz obcię-

cia kart przypominające biało-granatowe fale.

Druk jednoszpaltowy upiększa motyw kwiatowy na zakończenie każdego rozdziału. Ten sam element zdobniczy widnieje na stronie tytułowej. Paginacja ciągła w górnych brzegowych częściach stron. Występują również przypisy oznaczone literami.

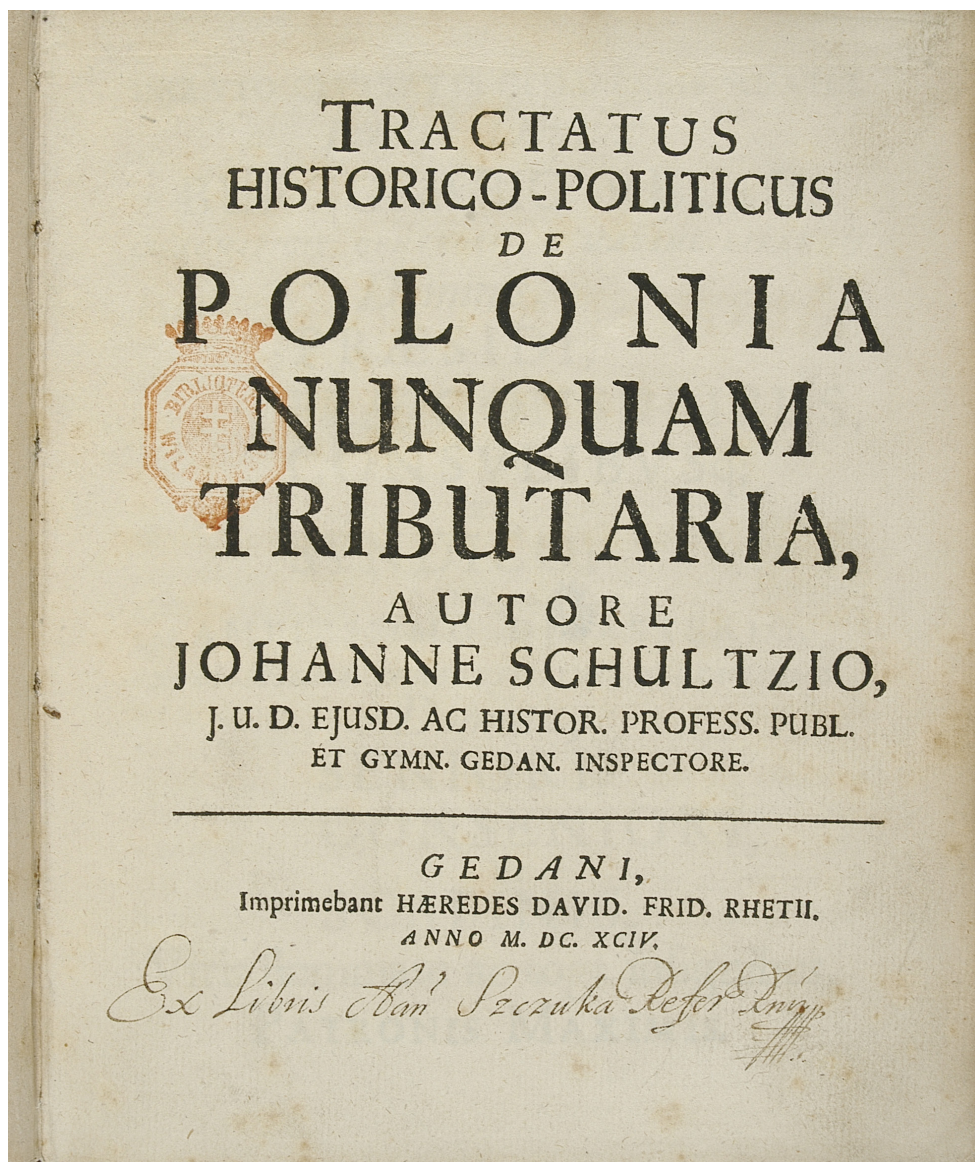
Foliał nie posiada żadnych uszkodzeń.

POKAZANIE

Iako powinien Chrześciańin
myślić,
y pilno chodzić
około Zbawienia Duszy swoiey,

Marya dla pożytku Duszy *Potocka C.*

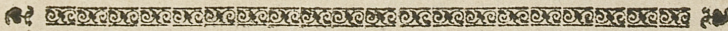
Krwia Chrystusową odkupionych,
y dla pobudzenia ich

1757

do tak zbawienney, a potrzebney myśli.

Nà Wygnańiu W Krolewcu
Roku 1704.

PRZETŁUMACZONE,
y do Druku podane.

Ex Mandato Superiorum
W Brunfberku w Drukarniey Collegij Societatis
JESU.

LES
LETTRES
DE MESSIRE
ROGER DE RABUTIN
COMTE DE BUSSY,

LIEUTENANT GENERAL DES ARMÉES
DU ROI, ET MESTRE DE CAMP
GENERAL DE LA CAVALERIE
FRANÇOISE ET ÉTRANGERE.

Nouvelle Edition.

TROISIEME PARTIE.

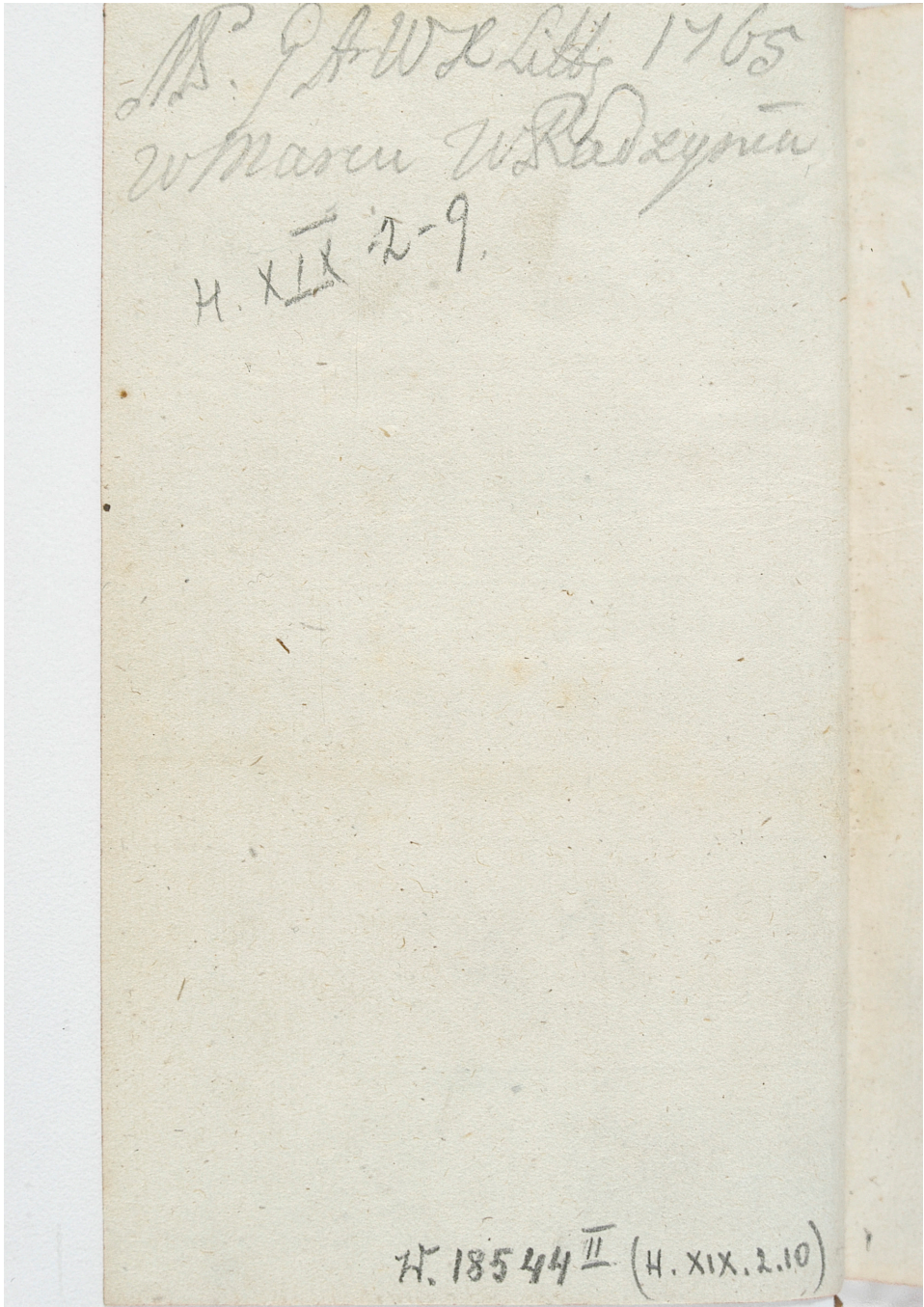
La Librairie A PARIS, *de Potocki*

Chez FLORENTIN DELAULNE, rue
S. Jacques, à l'Empereur.

M. D C C X X.

AVEC PRIVILEGE DE SA MAJESTE.

Summary

The surviving book collection of the Potocki family from Radzyń in the National Library of Poland in Warsaw

The aim of this article was to show selected old prints, constituting the legacy of Eustachy and Maria Potocki from Radzyń, and at the same time the nucleus of the book collection in the Wilanów Library. The key part is constituted by bibliological and iconographic descriptions of the books, which this so-important family in the history of the First Polish Republic has left. The latter includes a description of the book bindings, decorative ornaments, and lost volumes, as well as the hand-written notes, which in the objects examined were also telling, as they afforded information about the owners, especially Maria, and the place and time of their reading the books. Describing her fascination with arts and a particular book, the author showed the extent of cultural interest of the nobility of the time.